

Europejska Strategia na rzecz zrównoważonej konkurencyjności branży budowlanej i jej przedsiębiorstw

Zrównoważone budownictwo jest uznawane przez Komisję Europejską za jeden z kluczowych sektorów gospodarki, przede wszystkim ze względu na to, że stanowi źródło około 10% PKB Unii Europejskiej i daje zatrudnienie 20 milionom osób. Kondycja sektora budowlanego, jak również stopień wykorzystania w nim innowacyjnych technologii, w dużym stopniu wpływa na zużycie energii i efektywność gospodarowania zasobami przy produkcji, transporcie i wykorzystaniu produktów budowlanych, a także na jakość życia ludzi i stan środowiska naturalnego. Argumentem uzasadniającym konieczność opracowania nowego planu dla sektora budowlanego jest niekorzystna sytuacja, w jakiej znalazł się on w wyniku globalnego kryzysu z 2008 roku. Zmiany na rynku doprowadziły do ograniczenia nakładów inwestycyjnych, spadku cen nieruchomości, opóźnień w płatnościach. Ponadto, budownictwo europejskie stoi przed poważnym wyzwaniem, jakim jest realizacja postanowień przekształconej dyrektywy w zakresie charakterystyki energetycznej budynków.

Szczególnie w czasie kryzysu polityka UE w zakresie zmian klimatu, efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w kontekście wspierania renowacji budynków, powinna być postrzegana jako szansa ożywienia działalności gospodarczej i zatrudnienia w budownictwie.

W odpowiedzi na kluczowe wyzwania stojące przed branżą budowlaną oraz konieczność poprawy jej konkurencyjności w komunikacie Komisji Europejskiej opublikowanym 31 lipca 2012 r. [[Załącznik 1 – Strategia for sustainable competitiveness of the construction sector and its enterprises](#)] określona została europejska strategia na najbliższe 8 lat.

Komisja Europejska zapowiada prowadzenie działań w zakresie, m.in.:

1. stymulacji korzystnych warunków inwestycyjnych, szczególnie w zakresie remontów i konserwacji budynków;
2. wsparcia innowacji i podwyższania kwalifikacji pracowników, promowanie ich mobilności;
3. poprawy efektywności gospodarowania zasobami, między innymi w wyniku wzajemnego uznawania systemów zrównoważonego budownictwa w UE;
4. opracowania standardowych kodeksów projektowania dla przedsiębiorstw budowlanych, pozwalających na sprawne prowadzenie działalności na jednolitym rynku europejskim;
5. wsparcia pozycji konkurencyjnej unijnych przedsiębiorstw budowlanych na rynkach światowych.

Do komunikatu dołączony jest plan działań określający szczegółowo podział kompetencji pomiędzy Komisję Europejską, państwa członkowskie i organizacje branżowe oraz harmonogram realizacji strategii.

W strategii proponuje się zarówno zalecenia zmierzające do rozwiązania krótko- i średnioterminowych problemów gospodarczych jak i zalecenia o perspektywie długofalowej, mające zapewnić trwałe skutki w zakresie konkurencyjności sektora budowlanego.

W ramach działań *krótkoterminowych (2012-2014 r.)* Komisja Europejska zamierza analizować unijne i krajowe instrumenty finansowe wspierające efektywność energetyczną w budynkach, a także instrumenty fiskalne i kredytowe na rzecz projektów w zakresie renowacji budynków i konserwacji infrastruktury.

Jednocześnie zdaniem Komisji, państwa członkowskie powinny opracować lub udoskonalić odpowiednie programy remontów, konserwacji i renowacji, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, w oparciu o odpowiednie instrumenty podatkowe i finansowe (obniżona stawka VAT, dotacje ukierunkowane czy mechanizmy kredytowe, itp.)

W ramach polityki spójności na lata 2014–2020, Komisja zaproponowała, aby znaczna część środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności była przeznaczana na inwestycje wspierające przejście do gospodarki niskoemisyjnej, w szczególności na efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii.

Dla lepszego zrozumienia i upowszechnienia koncepcji budownictwa zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju konieczne będzie opracowanie zharmonizowanych wskaźników, wytycznych i metod oceny efektywności środowiskowej w odniesieniu do wyrobów, procesów i obiektów budowlanych. Zapewnić one powinny spójną i wzajemnie uznawaną interpretację wyników i utrzymanie właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku wyrobów i usług budowlanych.

Inicjatywa ta będzie opierać się na istniejących platformach, takich jak sieć Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego dla branży budowlanej (CEN Construction Sector Network – *Sieć branży budowlanej*), przewodnikach, np. przewodniku WCB „Life Cycle Thinking and Assessment – *Ocena cyklu życia*” oraz europejskich projektach badawczych takich jak SuperBuildings i Open House.

Ponadto zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie odpadów¹ przewiduje się ponowne wykorzystywanie, recykling lub odzyskiwanie 70 % odpadów z budowy i rozbiórek do 2020 r. Ale aby ten cel osiągnąć potrzebne są lepsze i jaśniejsze określenie definicji odpadów,

¹ Dyrektywa PE i Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów z dnia 19 listopada 2008 r.- [Dz. U.UE L312 z 22.11.2008]

zharmonizowane warunki rejestrowania transportu odpadów i zharmonizowane przepisy dotyczące właściwości wyrobów budowlanych dotyczące wykorzystania materiałów, ich trwałości i zgodności z zasadami ochrony środowiska.

Branża budowlana podlega licznym regulacjom na wielu poziomach (np. na poziomie produktów, robót budowlanych, kwalifikacji zawodowych, bezpieczeństwa i higieny pracy, wpływu na środowisko); wiele z tych aspektów należy do zakresu kompetencji państw członkowskich. Dla zapewnienia lepszego funkcjonowania

rynku wewnętrznego wyrobów i usług budowlanych ważne jest, aby ramy prawne były maksymalnie jasne i przewidywalne oraz aby koszty administracyjne były proporcjonalne w stosunku do realizowanych celów.

Komisja Europejska ma poprowadzić kampanię informacyjną na temat nowej dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach 2011/7/EU², aby tym samym rozszerzyć zakres wiedzy na temat praw wykonawców dotyczących terminów płatności. Nowa dyrektywa w sprawie *opóźnień w płatnościach* wprowadza bardziej rygorystyczne przepisy w zakresie harmonizacji terminów płatności dokonywanych przez władze publiczne na rzecz przedsiębiorstw, zwiększenie odsetek ustawowych za zwłokę i umożliwienie przedsiębiorstwom uzyskania zwrotu poniesionych kosztów odzyskania należności. Zwalczanie opóźnień w płatnościach korzystnie wpłynie na sytuację finansową przedsiębiorców budowlanych, w szczególności małych firm budowlanych, a także ich dostęp do kredytów.

W ramach programu „*Inteligentna Energia – Program dla Europy*” należy zdaniem Komisji Europejskiej dokonać oceny inicjatywy „*BUILD UP Skills*” w celu jej rozszerzenia na inne kategorie pracowników budownictwa i inne potrzeby w zakresie kwalifikacji.

W ramach działań *średnio- i długoterminowych (2014-2020 r.)* Komisja Europejska proponuje następujące działania w.in. w zakresie:

- organizacji Konferencji dotyczącej priorytetów w zakresie innowacji w budownictwie,

- wspólnych inicjatyw państw członkowskich i podmiotów prywatnych, łączące badania – innowacje – zamówienia publiczne, certyfikację, ubezpieczenia, klastry międzyregionalne itd. w celu przyspieszenia procesu zdobywania nowej wiedzy i technologii na poziomie unijnym i regionalnym.

Ponadto, w ramach zadań przewidzianych do realizacji w dłuższej perspektywie czasowej w zakresie *poprawy podstaw w zakresie kapitału ludzkiego* Komisja Europejska podejmie kroki skierowane na:

- dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do przyszłych potrzeb w zakresie kwalifikacji w budownictwie,
- określanie podstawowych wymogów w zakresie umiejętności w poszczególnych sektorach,
- ułatwienia wzajemnego uznawania kwalifikacji poprzez utworzenie Rady sektorowej UE ds. umiejętności w zakresie budownictwa w celu rozwoju inicjatyw w dziedzinie efektywnego gospodarowania energią i zasobami w budynkach, zdrowia i bezpieczeństwa, norm jakościowych, praktyk, wspólnego zarządzania funduszami przez partnerów społecznych itp.

Natomiast ze strony Rady i Parlamentu Europejskiego podjęte powinny być działania w celu przyjęcia proponowanej dyrektywy w sprawie egzekwowania dyrektywy 96/71/WE dotyczącej delegowania pracowników. W tym zakresie ze strony organizacji branżowych proponowane są partnerstwa na rzecz systemów kształcenia i szkolenia zawodowego na poziomie krajowym i regionalnym w celu zaspokojenia bieżących i nowo pojawiających się potrzeb branży budowlanej, w szczególności w dziedzinie ICT, a także kampanie zwiększające atrakcyjność branży budowlanej.

Kolejnym długoterminowym wyzwaniem stojącym przed Komisją Europejską jest *poprawa w zakresie efektywnego wykorzystania zasobów, efektywności środowiskowej i możliwości biznesowych* w postaci:

- wzajemnego uznawania metod oceny parametrów ekologicznych,
- wzajemnego uznawania metod oceny ryzyka z uwzględnieniem efektów działalności środowiskowej, szczególnie w kontekście unijnej działalności normalizacyjnej i systemów ubezpieczeniowych,
- ogólnounijnej metodyki obliczania kosztów cyklu życia (Life Cycle Costs, LCC) w odniesieniu do budynków na rzecz zielonych zamówień publicznych obliczania kosztów cyklu życia w dziedzinie zamówień publicznych,
- zwiększenie skali stosowania zielonych zamówień publicznych w związanych z budownictwem w projektach finansowanych przez UE i ich dalsze promowanie,

² Dyrektywa PE i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych [Dz. U. UE L48 z 23.02.2011]

- ocena przeszkód wynikających z krajowego prawodawstwa w zakresie procesów wydawania zezwoleń na duże projekty budowlane,
- określenie zharmonizowanych zasad dotyczących deklaracji właściwości użytkowych wyrobów budowlanych w odniesieniu do zrównoważonego wykorzystywania zasobów,
- określenie zharmonizowanych przepisów UE oraz zaktualizowanych i zharmonizowanych normy europejskich w kontekście Rozporządzenia w sprawie wyrobów budowlanych,
- oceny działania podsektorów budownictwa pod kątem konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym.

Następnym długofalowym działaniem Komisji Europejskiej będzie *wzmocnienie wewnętrznego rynku w branży budowlanej* za pośrednictwem tzw. „kontroli sprawności” prawodawstwa UE w celu wykrycia nadmiernych obciążeń administracyjnych, luk, niespójności i przestarzałych środków, a także przeglądu wdrażania Eurokodów w państwach członkowskich i propozycje środków w zakresie egzekwowania stosowania Eurokodów w zamówieniach publicznych oraz innych instrumentów, takich jak krajowe oceny ryzyka i plany zarządzania, a także nadzór rynkowy w odniesieniu do wdrażania prawodawstwa europejskiego.

W dłuższej perspektywie czasowej Komisja Europejska ma zamiar *wspierać konkurencyjną pozycję unijnych przedsiębiorstw budowlanych na rynkach światowych* poprzez, m.in.:

- negocjacje zobowiązań handlowych dotyczących dostępu do rynków handlowych i rynków zamówień publicznych państw trzecich,
- zwiększanie możliwości w zakresie stosowania unijnych instrumentów finansowych, np. pochodzących z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, w celu wsparcia połączeń transkontynentalnych,
- wsparcie finansowe pomocy technicznej na rzecz umiędzynarodowienia działalności małych wyspecjalizowanych przedsiębiorców budowlanych
- rozwój współpracy z Afryką, Ameryką Łacińską, Rosją i krajami sąsiadującymi w zakresie zrównoważonego budownictwa w zamówieniach publicznych,
- podjęcie szybkich kroków w celu przyjęcia proponowanego nowego rozporządzenia w sprawie dostępu towarów i usług z państw trzecich do rynku zamówień publicznych w UE, a także procedur wspierania negocjacji w sprawie dostępu towarów i usług z UE do rynków zamówień publicznych państw trzecich.

Realizacja strategii UE powinna zachęcić do długoterminowych inwestycji w sieci transeuropejskie, badania i innowacje oraz w zapewnienie lepszych podstaw w zakresie kapitału ludzkiego, co pozwoli na zwiększenie konkurencyjności branży budowlanej zarówno na rynku wewnętrznym UE, jak i na rynkach międzynarodowych. Towarzyszyć temu powinny jasne i spójne ramy prawne

oraz zharmonizowane metody oceny funkcjonowania pod kątem zrównoważonego rozwoju w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku wyrobów i usług budowlanych.

Powodzenie proponowanej strategii zależy przede wszystkim od zaangażowania państw członkowskich i zainteresowanych stron na różnych poziomach:

- państwa członkowskie i zainteresowane strony powinny zapewnić odpowiednie powiązania z krajowymi i branżowymi planami w dziedzinie budownictwa, a także ułatwiać transfer doświadczeń i dobrych praktyk z grup tematycznych, tak by osiągnąć ich operacyjną realizację w przedsiębiorstwach budowlanych;
- wszelkie działania w ramach polityki powinny być monitorowane i oceniane w oparciu o szereg wskaźników.

Działania te są zgodne z nowymi podstawowymi wymogami wymienionymi w rozporządzeniu o wyrobach budowlanych, dotyczącymi zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, jak również z inicjatywą na rzecz surowców, poprzez ewentualne opracowanie najlepszych praktyk w zakresie gromadzenia i przetwarzania odpadów, zwłaszcza odzysku i powtórnego wykorzystywania cennych materiałów z odpadów, a także poprzez wspieranie badań dotyczących zachęt ekonomicznych do recyklingu i odzyskiwania

Wdrożenie strategii wymaga usprawnienia i koordynacji wielu aktualnie realizowanych inicjatyw na poziomie unijnym, krajowym i sektorowym, aby zapewnić większą synergię i zmaksymalizować ich rezultaty w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej.

Należy też dążyć do wzrostu wiedzy właścicieli i użytkowników budynków o dostępnych możliwościach kształtowania wpływu budynków na środowisko, zarówno podczas ich eksploatacji jak i decyzji podejmowanych na etapie planowania inwestycji.

inż. Małgorzata Głowacz

m.glowacz@itb.pl

Institut Techniki Budowlanej

